

Václav Andla – život spojený s Velkými světlými stříbřitými

Tentokrát se v našem rozhovoru vrátíme o několik desetiletí zpět a zavzpomínáme na dobu, kdy speciální výstavy čítaly stovky Velkých světlých stříbřitých (Vss), klubová plemenářská práce procházela řadou změn a dnešní Vss byl pro mnohé chovatele ještě Francouzským stříbřítým. Naším průvodcem touto částí historie bude dlouholetý chovatel, funkcionář a

posuzovatel králíků Václav Andla.

Václav Andla se narodil v roce 1941 a s chovatelstvím, především pak s Vss, spojil značnou část svého života. Vss nejen choval a vystavoval, ale aktivně se podílel také na dění v našem chovatelském klubu. V minulosti zastával funkci jednatele Klubu chovatelů králíků Vss a patřil tak k lidem, kteří svou prací a obětavostí pomáhali vytvářet stabilní podmínky pro jeho fungování.

Výraznou stopu zanechal také jako samotný chovatel. V roce 1991 získal titul Mistr Klubu Vss, tedy pouhé čtyři roky po založení této soutěže.

Další významný úspěch přišel v roce 1995, kdy se stal majitelem vítězného samce v Šampionátu plemeníků Vss. Právě tento výsledek je zajímavým dokladem jeho plemenářské práce, protože v této soutěži nerozhoduje pouze kvalita samotného plemeníka, ale především výsledky jeho potomstva.

Václav Andla však Vss znal také z druhé strany oceňovacího stolu. Dlouhá léta působil jako posuzovatel králíků a za svou činnost byl jmenován čestným členem Sboru posuzovatelů králíků. Jeho dlouholeté sepětí s plemenem dokládá například Celostátní výstava drobného zvířectva v Lysé nad Labem v roce 2015, kde společně s Miroslavem Cahou systémem „lichá – sudá“ posoudili okolo 140 Vss. Své zkušenosti předával také prostřednictvím odborných textů

– společně s Miroslavem Martincem byl například autorem článku „Kdo nevěří“, který vyšel v časopise *Chovatel* v roce 1997.

Jeho chovatelská a spolková činnost nebyla spojena pouze s klubem. Dlouhodobě působil také v ZO ČSCH Ostrava-Polanka, nejprve jako člen výboru a později jako jednatel.

Vedle chovatelství je pro Václava samozřejmě důležitá také rodina. S manželkou vychovali dvě děti a dnes mu dělají radost také vnoučata a pravnouče. Zajímavostí přitom je, že manželka jeho chovatelské nadšení nikdy příliš nesdílela. Jak sám s úsměvem říká, byla „městská“ a chovatelům zrovna nefandila, takže péče o králíky zůstávala především na něm. Přesto se chovatelství postupně propadlo i do další generace rodiny – jeho dcera se dnes sama aktivně věnuje chovu.

Václav Andla patří ke generaci chovatelů, která zažila období významných změn v chovu Vss – zavádění liniové plemenitby, proměny systému typizace i rok 1982,

kdy se s novým vzorníkem změnilo označení plemene z Francouzského stříbřitého na Velkého světlého stříbřitého. Přestože dnes již Vss aktivně nechová, jeho zkušenosti a vzpomínky mohou nabídnout cenný pohled na to, jak se naše plemeno, jeho chovatelé i samotný klub během několika desetiletí proměnili.

V následujícím rozhovoru se proto nebudeme ptát jen na chovatelské úspěchy. Vrátime se především k Václavovým začátkům, k osobnostem, které tehdejší chov Vss formovaly, ke speciálním výstavám i každodenní klubové práci. A samozřejmě nás bude zajímat, jak dnešní Vss vidí očima člověka, který s tímto plemenem prožil podstatnou část svého chovatelského života.

„Václave, vzpomenete si ještě, kdy jste se poprvé dostal k chovatelství a kdo vás k němu přivedl?“

„Ke zvířatům jsem měl blízko odmalička. Andlovi byli sedláci, takže jsme jako rodina vždycky nějaká zvířata chovali. Tatínek měl králíky a holuby, a tak pro mě bylo chovatelství přirozenou součástí života.

K organizovanému chovatelství jsem se ale dostal až později. Vzpomínám si, že v roce 1978 jsem přijel na výstavu do Klimkovic, a právě tam mě zaujali kastorexové. Manželka tehdy říkala, že by z takového králíka byl pěkný kožich,“ vzpomíná Václav s úsměvem. „Tchýně chovala angory, které se musely pravidelně stříhat, a já jsem hledal plemeno, které nebude na údržbu srsti tak náročné. Postupně tak u mě začali převládat kastorexové a až později přišli Vss.

Jak přesně jsem se dostal do Klubu chovatelů Vss, už si dnes upřímně nevzpomenu. Svě první chovné zvíře – samce – jsem získal od pana Šediny, ale od koho pocházela první samice, už si nevybavím. Tehdy navíc nebylo vůbec jednoduché získat kvalitního králíka od některého z klubových chovatelů. Když jsem začínal, nikdo mi zpočátku příliš nechtěl zvíře přenechat. Možná i proto jsem to později dělal jinak – pokud jsem měl kvalitního králíka, kterého jsem sám nepotřeboval, rád jsem ho přenechal každému, kdo o něj měl zájem.

K posuzování mě potom přivedl Radomír Urbaník, který byl také posuzovatelem a působil jako předseda ÚOK. Hodně mě toho naučil, viděl ve mně potenciál, a právě díky

němu jsem se postupně dostal i k posuzovatelské činnosti.“

„Víme už, že Velcí světlí stříbřítí nebyli vaším prvním plemenem králíků. Jaká další plemena jste choval?“

„Mým prvním plemenem byli kastorexové a teprve později jsem začal chovat Vss. Postupem času se u mě vystřídal celá řada dalších plemen, například černí rexové nebo burgundští králíci. Celkem jsem za svůj život choval možná patnáct až dvacet různých plemen králíků.

V roce 1981 jsem vstoupil do ZO ČSCH Polanka a o tři roky později, v roce 1984, také do Klubu chovatelů Vss. A právě Vss mě od té doby provázejí nepřetržitě. Přestože se ostatní plemena v mém chovu postupně střídala, chov Velkých světlých stříbřitých jsem nikdy nepřerušil.“

„Co vás přivedlo právě k Vss a čím si vás toto plemeno získalo?“

„Vss mě zaujali především jako středně velké plemeno s výbornou užitkovostí. V té době to byl opravdu všestranný králík – jak se říká, dal se využít prakticky na všechno. Právě spojení užitkovosti s chovatelskou a výstavní stránkou mě na tomto plemeni oslovilo a nakonec jsem u něj zůstal po celý svůj chovatelský život.“

„Kdo patřil v době vašich začátků mezi chovatele Vss, ke kterým jste vzhlížel nebo od kterých jste se nejvíce naučil?“

„Rád vzpomínám na několik přátel z klubu, se kterými jsem se během let potkal. Jedním z nich byl například Miloslav Martinec. Ten sice své králíky mezi ostatní chovatele příliš pouštět nechtěl, ale na druhou stranu toho pro klub udělal opravdu hodně. Měl také možnost dovážet zvířata z Německa, což tehdy nebylo zdaleka tak jednoduché jako dnes. Jak už jsem říkal – z Německa jsme si přivezli spoustu dobrého, ale samozřejmě také věci, které našemu chovu příliš neprospěly.“

Velmi rád vzpomínám také na klubové přátele z okolí Brtnice, především na Pepu Nováka a Mirka Cahu. S nimi jsem si lidsky i chovatelsky velmi dobře rozuměl. Navzájem jsme si pomáhali, předávali zkušenosti, a právě na taková chovatelská přátelství dodnes rád vzpomínám.“

„V roce 1991 jste se stal Mistrem Klubu Vss. Vybavíte si ještě tuto speciální výstavu a zvířata, se kterými jste tehdy uspěl?“

„Na tu dobu si samozřejmě vzpomínám. Měl jsem tehdy králíky připravené na evropskou výstavu, která se nakonec neuskutečnila, takže byli ve výborné kondici. A musím říct, že to byla opravdu krásná zvířata,“ vzpomíná Václav.

„Z titulu Mistra klubu jsem měl samozřejmě radost, ale nikdy jsem z podobných ocenění nedělal žádnou velkou vědu. Bral jsem to jako další pěkný chovatelský úspěch, který potěšil, ale chovatelství pro mě vždycky znamenalo mnohem víc než jen získané tituly a poháry.“

„O čtyři roky později, v roce 1995, jste byl majitelem vítěze Šampionátu plemeníků. Vzpomínáte si na tohoto samce a na to, čím byl podle vás výjimečný?“

„Na toho samce si vzpomínám velmi dobře. Pocházel z chovu od Míly Martince a patřil do linie 26. Byl to mimořádně úspěšný plemeník, který dokázal své kvality velmi dobře předávat potomstvu. Na výstavě v Brně tehdy získal krásných 96 bodů.“

S nadsázkou jsem o něm říkal, že kdyby poskákal kočku, i z toho spojení by byli skvělí králíci," směje se Václav. „Zkrátka to byl samec, který se v chovu opravdu osvědčil a na potomstvu bylo znát, co dokáže předávat.“

„Kterého svého chovatelského úspěchu si s odstupem let ceníte úplně nejvíce?“

„Dnes už se na úspěch dívám trochu jinak. Za skutečný úspěch považuji především to, když člověk mohl i ve vysokém věku stále chovat a věnovat se tomu, co má celý život rád.

Samozřejmě, každý chovatel má v sobě určitou soutěživost a nebudeme si nalhávat, že nás úspěch na výstavě nepotěší. Každý chce, aby se mu dařilo a aby jeho práce přinesla výsledky. S odstupem let ale člověk zjistí, že ještě důležitější je všechno, co chovatelství přináší kolem – lidé, setkávání a přátelství, která často vydrží celý život.“

„Co bylo při vašem výběru zvířat do chovu nejdůležitější? Na kterých znacích Vss jste si nejvíce zakládal?“

„Vždycky jsem zastával teorii, že chovatel by si měl ponechávat především vlastní samice a samce získávat z jiných chovů. U samce pro mě byla důležitá hlavně výrazná hlava, perfektní zád' a správné postavení končetin. Ucho nemuselo být vždy úplně dokonalé.

U samic jsem naopak kladl velký důraz především na stříbřitost a její kvalitu. V tomto znaku pro mě musela být samice opravdu perfektní. Při sestavování párů jsem se pak snažil využít přednosti obou zvířat tak, aby se navzájem co nejlépe doplňovala.“

„A naopak – který nedostatek jste u Vss považoval za natolik závažný, že jste přes něj při výběru chovného zvířete nešel?“

„Jednoznačně to byla zád'. Na té jsem si vždycky hodně zakládal a při výběru zvířete do chovu pro mě musela být opravdu perfektní.

„V čem jsou podle vás dnešní Vss kvalitnější a naopak – je něco, co měli tehdejší králíci lepší?“

„Dnešní Vss jsou podle mě určitě dál především v celkovém typu. Králíci jsou dnes mohutnější, plnější a celkově lépe utváření. Dříve tak ,baculatí' zkrátka nebyli.

V minulosti jsme se například potýkali také s problémy s podsadou, které se do našich chovů dostaly i prostřednictvím zvířat dovezených z Německa. Jak už jsem říkal – z Německa jsme si přivezli spoustu dobrého, ale samozřejmě také věci, které našemu chovu příliš neprosperovaly.

Samostatnou kapitolou je potom stříbřitost. To je poměrně široký pojem a její hodnocení může být do určité míry individuální podle pohledu jednotlivých posuzovatelů.

Chov Vss se navíc neustále vyvíjí a hodně záleží také na tom, jaké trendy budou v jednotlivých obdobích upřednostňovány a kam se bude plemeno dál směřovat.“

„Jaké vady nebo nedostatky jste u Vss řešili v minulosti nejčastěji?“

„V minulosti jsme se hodně zaměřovali především na užitkovost. Vss byli vždy vnímáni nejen jako výstavní plemeno, ale také jako užitkoví králíci, a právě tuto vlastnost jsme se snažili v chovu udržovat a zlepšovat. Bylo pro nás důležité, aby zvíře nebylo jen pěkné na pohled, ale aby mělo také odpovídající užitkové vlastnosti.“

„Jak si měl nastavené vakcinační schéma?“

„Vakcinace se samozřejmě řešila už za nás a já jsem vždycky preferoval oddělené vakcíny. Jednou jsem bohužel na očkování zapomněl a stálo mě to asi dvacet králíků. To byla zkušenost, po které si člověk uvědomí, že v chovu musí být neustále ve střehu.

Pamatuji si také dobu, kdy se objevila myxomatóza. Tehdy jsme ji vůbec neznali a hynulo obrovské množství králíků. Později přišla také vlna moru. O to větší význam pro mě potom měla pravidelná vakcinace a dodržování správného způsobu aplikace jednotlivých vakcín.

Důležité ale vždycky bylo především to, aby byl králík zdravý a v dobré kondici. Pozor bylo potřeba dávat i na další zdravotní problémy, například rýmu. Prevence pro mě proto byla po celou dobu chovu velmi důležitá.“

„Jak velká byla vaše chovná základna? Kolik samic a samců jste standardně využíval k plemenitbě?“

„Chovnou základnu jsem měl většinou postavenou na čtyřech až pěti samicích a dvou až třech samcích. Postupem času jsem pak ve svém chovu pracoval s několika různými liniemi, což mi dávalo více možností při sestavování jednotlivých chovných párů.“

„Jaký poměr ve vašem chovu tvořily vlastní odchovy oproti nakoupeným zvířatům?“

„Samice jsem si většinou ponechával z vlastních odchovů a jen výjimečně jsem si přivezl samici od jiného chovatele. U samců to bylo přesně naopak – ty jsem většinou získával z cizích chovů a jen málokdy jsem si do další plemenitby ponechal vlastního samce.

Tento způsob se mi osvědčil. Mohl jsem si tak dlouhodobě budovat vlastní základ samic a zároveň prostřednictvím nových samců přinášet do chovu jinou krev.“

„Jak vypadalo složení krmné dávky pro vaše králíky?“

„Tehdy ještě granule nebyly běžně dostupné, ty se používaly spíše na západě. Krmili jsme proto především tím, co bylo k dispozici. V létě tvořila základ zelená píce, v zimě pak seno, ječmen a oves.

Důležitá pro mě byla také pravidelnost. Králíci dostávali krmení dvakrát denně a samozřejmě bylo pravidelné doplňování čerstvé vody.“

„Podle čeho jste si vybíral zvířata do dalšího chovu? Rozhodoval jste se primárně podle aktuálního vzhledu a kondice daného jedince, nebo byl pro vás zásadní i rodokmen a genetický potenciál jeho předků?“

„Pokud jsem pracoval s liniovou plemenitbou, byl pro mě samozřejmě důležitý také původ zvířete. Nikdy jsem se ale nerozhodoval pouze podle rodokmenu – vždy záleželo i na tom, jak konkrétní králík vypadal a co mohl do chovu přinést. Někdy se mi líbilo i zvíře, které třeba ostatní chovatelé tolik neocenili. Každý jsme na to měli trochu jiný pohled.

„V kolika týdnech jste obvykle odděloval mláďata od samice a v jaké fázi jste rozděloval do samostatných kotců po jednom?“

„Mláďata jsem odstavoval přibližně ve dvou měsících věku a v té době jsem je také očkoval. Po odstavu jsem se je snažil umisťovat jednotlivě. Jen výjimečně, většinou kvůli nedostatku místa, jsem nechával dvě samice společně.

Pokud mláďata do devatenáctého dne nevylézala z hnízda, považoval jsem to za dobré znamení. Když začala vylézat dříve, často to podle mé zkušenosti znamenalo, že samice neměla dostatek mléka.

„Docílit ideální stříbřitosti je umění. Jakou strategii jste volil při párování zvířat, abyste udržel rovnoměrnost a správný odstín?“

„Základem bylo nespojovat světlé zvíře se světlým a tmavé s tmavým. Tím by se totiž nežádoucí vlastnost mohla v potomstvu ještě více upevnit. Bylo potřeba hledat taková spojení, aby se přednosti a nedostatky obou zvířat vzájemně co nejlépe vyrovnávaly.

A právě v tom nám velmi pomáhala typizace. Stačilo si vedle sebe položit typizační kódy samce a samice a člověk poměrně dobře viděl, která zvířata je vhodné spolu spojit a kterému spojení je naopak lepší se vyhnout. Pro plánování chovných párů to byla opravdu výborná pomůcka.“

„Léčil jste nemocného špičkového jedince, nebo jste zastával názor, že zvíře, které jednou onemocnělo (např. rýmou), již do chovu nikdy nepatří bez ohledu na své kvality?“

„Člověk se chybami učí. Dříve, pokud se například u kvalitního zvířete objevila rýma, měl jsem snahu ho léčit a zachránit pro další chov. Dnes už vím, že to byla chyba.

Ať bylo zvíře sebehezčí a chovatelsky sebecennější, zdravotní stránka by měla být vždy na prvním místě. S odstupem času bych proto k takovému jedinci přistupoval mnohem přísněji a do dalšího chovu bych ho již nezařazoval.“

„Dnes je trh zaplaven kokcidiostatiky. Jaký byl váš postoj? Sázel jste na chemii v krmivu, nebo jste preferoval přirozenou prevenci (acidifikace vody, výběr sena, hygiena)?“

„Kokcidiostatika jsem ve svém chovu nepoužíval. Spoléhal jsem především na jednodušší způsob prevence – používal jsem ocet, dbal na hygienu a samozřejmě na správné krmení.

„Pamatujete si na období, kdy se v klubu začala zavádět liniová plemenitba? Jak tuto změnu tehdy chovatelé přijímali? Jak jste se k tomu dostali?“

„Dnes už si nejsem úplně jistý, kdo přesně s myšlenkou liniové plemenitby přišel. Mám pocit, že to mohl být Míla Martinec, ale s jistotou to říct nemohu. Chovatelé však tuto změnu obecně přijali kladně a postupně se stala důležitou součástí klubové plemenářské práce.

Každý rok jsme se těšili na vyhodnocení jednotlivých linií. Sledovalo se především, zda potomstvo skutečně nese znaky, pro které byla daná linie založena a které jsme v ní chtěli upevňovat. Vyhodnocování měli na starost především Miroslav Caha a Pepa Novák a považovali jsme ho za velmi důležité. Bez pravidelného sledování výsledků by totiž samotné založení linií nemělo příliš velký význam.

Je ale potřeba říct i to, že systém měl svá úskalí. Bohužel se tehdy objevovaly i případy, kdy nebylo úplně jisté, zda uváděný původ potomků skutečně odpovídal danému plemeníkovi. I přesto měla podle mě liniová plemenitba pro tehdejší klub a jeho chovatelskou práci svůj význam.“

„Co zavedení liniové plemenitby znamenalo pro běžného chovatele v praxi? Změnil se tím způsob, jakým jste plánovali jednotlivá spojení?“

Gabriela Pilařová © citaria.rajce.net

„Pro běžného chovatele to zase tak zásadní změna nebyla. Každý se samozřejmě snažil dostat ke kvalitní a úspěšné linii, u které bylo vidět, že má pro další chov význam. Zároveň ale neplatilo, že spojení kvalitního samce s kvalitní samicí automaticky přinese stejně kvalitní potomstvo. Ne vždy se naše očekávání naplnila.

Důležité proto bylo především pravidelné vyhodnocování jednotlivých linií. Díky němu jsme mohli sledovat, která linie skutečně přináší požadované výsledky a ve které má smysl dál pokračovat. Chovatel si pak mohl podle těchto výsledků vybrat linii, která mu pro jeho vlastní chov připadala nejzajímavější.“

„Jakým způsobem se tehdy vybírali samci, kteří měli být základem jednotlivých linií?“

„Upřímně už si dnes přesně nepamatuji, jaká konkrétní kritéria musel samec pro založení

linie splňovat. Pokud si ale dobře vzpomínám, důležitý byl především úspěch na speciální výstavě. Kvalitní a úspěšný samec pak mohl být vybrán jako zakladatel nové linie a následně se sledovalo, jaké vlastnosti dokáže předávat svému potomstvu.“

„Byli chovatelé ochotni mezi sebou zvířata z jednotlivých linií vyměňovat a spolupracovat, nebo si každý spíše chránil svůj vlastní chov?“

„To bylo hodně individuální. Byli chovatelé, kteří vám byli ochotni přenechat prakticky jakékoliv zvíře, ale také takoví, kteří si svůj chov velmi hlídali a nepustili téměř nic. A myslím, že v tomto ohledu se toho zase tolik nezměnilo – podobné je to i dnes.

Já osobně jsem nikdy neměl problém kvalitní zvíře přenechat, pokud jsem ho sám nepotřeboval. Zajímavé bylo, že někteří chovatelé byli ochotnější dát dobrého králíka někomu, kdo nebyl členem klubu. Nevníмали ho totiž jako takovou konkurenci.

„Myslíte si, že liniová plemenitba skutečně pomohla tehdejší Vss posunout? V čem byl podle vás její největší přínos?“

„Určitě ano. Mezi jednotlivými liniemi byla velká konkurence a prakticky v každé se našlo něco, v čem vynikala. Jedna mohla být silná v jednom znaku, jiná zase v něčem dalším.

Důležité bylo, že se výsledky jednotlivých linií pravidelně sledovaly a vyhodnocovaly. Díky tomu jsme věděli, co která linie do chovu přináší, jaké přednosti předává potomstvu a se kterými má smysl dál pracovat. Právě v tom podle mě spočíval největší přínos liniové plemenitby pro další rozvoj Vss.“

„Měla podle vás liniová plemenitba také nějaká úskalí, která se ukázala až postupem času?“

„Nemyslím si, že by samotná liniová plemenitba měla nějaká zásadní úskalí. Problém by podle mě nastal ve chvíli, kdy by se linie pouze založily, ale jejich výsledky by se dál nesledovaly a pravidelně nevyhodnocovaly. Pak by celý systém ztrácel svůj význam.

A stejně se na to dívám i dnes. Nemá smysl zavádět v chovu něco, co následně nebudeme sledovat a vyhodnocovat. Jedině tak můžeme zjistit, jestli daný způsob plemenářské práce skutečně přináší výsledky.“

„Jak vzpomínáte na typizaci Vss? Jak typizace v době, kdy jste aktivně choval, prakticky probíhala?“

„Typizace většinou probíhala v rámci speciálních výstav, případně na některé z větších výstav. Typizovala se zvířata od určitého bodového hodnocení, pokud si dobře vzpomínám, bylo to od 94 bodů. Typizaci prováděla skupina lidí společně. Byli to především zkušení chovatelé, kteří tehdy patřili ke špičce. Výsledný typizační kód se zapisoval přímo do rodokmenu zvířete.

Pro chovatele to byla výborná pomůcka při sestavování chovných párů. Z typizačního kódu mohl vyčíst přednosti i nedostatky konkrétního zvířete a podle toho zvážit, zda mu plánované spojení vyhovuje.

Já jsem si například vedl vlastní tabulku, do které jsem zapisoval typizační kódy zvířat u všech potenciálních spojení. Pokud se mi u samce a samice sešla stejná malá písmena, tedy stejné nedostatky, hodně jsem zvažoval, jestli takové spojení vůbec uskutečnit. Typizace tak pro mě nebyla jen nějakým zápisem v rodokmenu, ale skutečnou pomůckou při každodenní plemenářské práci.“

„Myslíte si, že typizace pomohla plemeno sjednotit a zlepšit jeho kvalitu?“

„Jsem přesvědčený o tom, že ano. Typizace nám výrazně pomáhala především při plánování jednotlivých spojení, protože jsme měli mnohem lepší přehled o přednostech i nedostatcích konkrétních zvířat.

Díky tomu jsme mohli cíleněji pracovat s jednotlivými znaky, sledovat jejich přenos na potomstvo, a především žádoucí vlastnosti v chovu postupně upevňovat. Podle mě tak

typizace měla na sjednocování a celkové zlepšování kvality Vss velký vliv.“

„Kdybyste mohl porovnat tehdejší systém typizace s dnešní plemenářskou prací, co z tehdejší doby by podle vás stálo za zachování nebo připomenutí?“

„Především to, že se s typizací tehdy skutečně pracovalo v praxi. Nebyla to jen informace zapsaná v rodokmenu, ale chovatelé ji aktivně využívali při sestavování chovných párů.

Podle typizačních kódů jsme dokázali lépe posoudit, zda se k sobě konkrétní samec a samice hodí, a snažili jsme se vyhnout spojování zvířat se stejnými nedostatky. Právě tento způsob cílené práce s výsledky typizace by podle mě stál za připomenutí i dnes.“

„Když se dnes ohlédnete za obdobím, kdy klub sdružoval velké množství chovatelů a na speciálkách se scházely stovky Vss – v čem podle vás spočívalo tajemství tehdejšího rozmachu klubu a co bychom si z něj mohli vzít pro dnešní dobu?“

„Myslím si, že to bylo především dobou a tehdejším trendem. Chovatelství bylo tehdy rozšířenější. Myslím si, že lidé měli o organizovaný chov větší zájem a tomu odpovídala i početná členská základna klubu a obrovské počty Vss na speciálních výstavách.

Dnes je doba jiná a jen těžko můžeme očekávat, že se stejné počty vrátí. O to důležitější ale podle mě je snažit se udržet zájem o plemeno a klubovou práci i v podmínkách dnešní doby.“

„Myslíte si, že se dnešní chov Vss ubírá správným směrem?“

„Určitě ano. Když se podívám na to, kam se chovatelství za ta léta posunulo, jsou dnes naše možnosti úplně někde jinde. Dříve byl, s trochou nadsázky, králík zkrátka králík. Dnes už dokážeme díky cílené plemenářské práci se zvířaty doslova ‚psí kusy‘ a jednotlivé znaky šlechtit a upevňovat způsobem, který byl dříve jen těžko představitelný.

Je až neuvěřitelné, kam jsme schopni jednotlivá plemena cíleným chovem posunout. A myslím si, že právě Vss jsou důkazem toho, jak velký pokrok chovatelství za ta léta udělalo.“

„Jaký máte názor na příbuzenskou plemenitbu? Používal jste ji ve svém chovu?“

„Ano, příbuzenskou plemenitbu jsem ve svém chovu používal. Podle mě ji chovatel využít může, ale musí vědět, co dělá a dobře tomu rozumět. V první generaci jsem se jí nebál, samozřejmě ale bylo potřeba další potomstvo pečlivě sledovat.

Za důležité jsem vždy považoval také to, aby se při předání nebo prodeji takového zvířete nový chovatel dozvěděl, že pochází z příbuzenské plemenitby. Měl by znát jeho původ a podle toho s ním dál ve svém chovu pracovat.“

„Dlouhá léta jste nebyl pouze chovatelem, ale také jednatelem Klubu Vss. Jak na toto období vzpomínáte?“

„Bylo to krásné období a práce pro klub mě opravdu bavila. V té době byl předsedou Míla Martinec, já působil jako jednatel a troufnu si říct, že jsme ve výboru byli dobrá parta. Na tu spolupráci vzpomínám rád.

Nakonec jsem ve funkci skončil hlavně proto, že jsem v té době stavěl dceři dům a na klubovou práci už mi nezbývalo tolik času, kolik by si zasloužila. Později jsem se už do vedení klubu nevrátil. Měl jsem pocit, že už nejsem mezi těmi úplně nejaktivnějšími a nejúspěšnějšími chovateli.

Naopak v naší ZO ČSCH v Polance jsem zůstal aktivní dál – tam jsem si s nadsázkou říkal, že jsem na špici, protože tam zase nebyla taková konkurence,“ směje se Václav.

„Co tehdy práce jednatele obnášela a jak moc se podle vás lišila od fungování klubu dnes?“

„Práce jednatele zahrnovala samozřejmě řadu věcí spojených s běžným chodem klubu. Důležitou součástí byla například příprava speciálních výstav, administrativa nebo hlídání významných životních jubileí našich členů, abychom na nikoho nezapomněli.

Myslím si ale, že samotná podstata práce jednatele se od té dnešní zase tolik nezměnila. Možnosti a způsob komunikace jsou dnes samozřejmě jiné, ale pořád je potřeba starat se o chod klubu, jeho členy a vše potřebné kolem klubových akcí.“

„Klub měl v minulosti velmi početnou členskou základnu a speciální výstavy čítaly i několik stovek Vss. Jaká na nich tehdy panovala atmosféra?“

„Atmosféra na speciálních výstavách byla opravdu skvělá a přátelská. Scházelo se velké množství chovatelů a samozřejmě také obrovské počty Vss. Zájem byl svého času dokonce tak velký, že jsme kvůli množství vystavených králíků museli opustit výstaviště v Chocni – jednoduše už jsme se tam nevešli.

Speciálky ale nebyly jen o počtu zvířat a výsledcích. Byla to především příležitost setkat se s ostatními chovateli, popovídat si a společně strávit čas. Právě na tu přátelskou atmosféru dodnes velmi rád vzpomínám.“

„Co bylo podle vás na posuzování Vss nejobtížnější?“

„U Vss nebylo jednoduché posoudit prakticky nic,“ usmívá se Václav. „Ale asi nejvíce prostoru měl posuzovatel u stříbřitosti. Tam se člověk mohl opravdu ‚vyřádit‘, jednotlivé znaky pečlivě zvážit a své hodnocení si také zdůvodnit.

Navíc hodně záleželo na tom, v jakém období se konkrétní králík právě nacházel. Stříbřitost se během vývoje zvířete mění, a proto bylo potřeba při posuzování zohlednit nejen to, co člověk v danou chvíli viděl, ale také věk a aktuální stav zvířete.“

„Kdy a proč jste se rozhodl aktivní chov Vss ukončit? Bylo těžké se po tolika letech se zvířaty rozloučit?“

„Hlavním důvodem bylo bohužel moje zdraví. Postupem času pro mě začínalo být stále obtížnější králíky obstarat a připravit na výstavu. Došlo to až do chvíle, kdy už jsem králíka jednoduše neunesl.

Ze stejného důvodu jsem se musel rozloučit také s posuzováním. Už jsem nebyl schopen králíka při posouzení správně otočit a důkladně zkontrolovat tak, jak bylo potřeba. Bylo to pro mě kruté. Člověk celý život něco dělá a vlastně si vůbec nepřipouští, že jednou může přijít chvíle,

kdy mu zdraví už nedovolí pokračovat.

Dnes už jsem si na tu změnu částečně zvykl, ale pořád je to těžké. Když vás něco provází prakticky celý život, nedá se s tím ze dne na den jednoduše rozloučit.“

„Sledujete dění v klubu i dnes?“

„Bohužel už ne, dnes už nemám o dění v klubu takový přehled. Naposledy jsem se byl na speciální výstavě podívat někdy v roce 2022 nebo 2023. Tehdy jsem si ještě přivezl svého posledního samce od Mirka Cahy.“

Na výstavu jsem se ale přijel také rozloučit s lidmi, se kterými jsem se během těch dlouhých let v klubu potkával. Bylo to pro mě hodně emotivní. Člověk si v tu chvíli uvědomí, kolik let, zážitků, přátelství a vlastně velkou část života měl s klubem a Vss spojenou.“

„Je něco, co vám z aktivního chovatelského života dodnes chybí?“

„Určitě ano. Když se dnes například potkám s chovatelem u nás v Polance, už tam vlastně nemám tolik lidí, se kterými bych si mohl popovídat o chovu jako dříve. Chybí mi také ten každodenní řád a rutina kolem zvířat, na kterou byl člověk po tolika letech zvyklý.“

Naštěstí jsem si našel jinou zálibu a dnes se hodně věnuji zahrádce. Pěstuji papriky, rajčata, fazole a další zeleninu. Chovatelství ale z našeho života úplně nezmizelo. Dcera je stále aktivní chovatelkou a společně se chystáme k Mirkovi Cahovi pro králíky. Tak snad bude v tom mém celoživotním koníčku pokračovat právě ona. To by mi udělalo velkou radost.“

„Když se ohlédnete zpět, co vám všechny ty roky s Vss daly?“

„Především jsou to nezapomenutelné okamžiky a vzpomínky, které mi už nikdo nevezme. To cestování po výstavách, kamarádi, společná setkání, nekonečné debaty a obyčejné poklábosení s lidmi, které spojovala stejná záliba.“

Za ta léta člověk zažil tolik věcí, že se to ani nedá všechno vyjmenovat. A právě tyto chvíle jsou pro mě nakonec možná cennější než všechny chovatelské úspěchy. Jsou to zážitky a přátelství, na které se jednoduše nedá zapomenout.“

„Kdybyste dnes mohl předat jednu radu nebo zkušenost mladým chovatelům Vss, kteří budou pokračovat v tom, co vaše generace budovala, co byste jim řekl?“

„Především vydržet. Chov Vss není jednoduchý, a ne vždy se všechno podaří tak, jak si člověk představuje. O to důležitější je mít tohle plemeno opravdu rád a nenechat se odradit prvními neúspěchy.“

A také je dobré mít kolem sebe chovatelské kamarády, se kterými můžete být v kontaktu, poradit se a vzájemně si pomoci. Člověk nemusí na všechno přijít sám. Právě přátelství, předávání zkušeností a ochota pomoci druhému jsou podle mě v chovatelství nesmírně důležité.“

„Zájem o chovatelství dle názoru spousty jiných chovatelů upadá, máte stejný názor? Jak vidíte celkovou budoucnost chovatelství?“

„To kdybychom věděli, bylo by to jako věštit z křišťálové koule,“ usmívá se Václav. „Dříve mělo chovatelství pro lidi i praktický význam. Člověk si díky němu mohl něco odchovat doma, ušetřit a trochu si tak přilepšit.

Dnes je situace úplně jiná. Prakticky všechno si můžeme jednoduše koupit, a tak už chovatelství tuto roli tolik neplní. Myslím si, že dnes má velkou výhodu ten, kdo se narodí do chovatelské rodiny a ke zvířatům je vedený odmalička. Ale ani to samozřejmě není zárukou, že u chovatelství nakonec zůstane.

Jaká bude jeho budoucnost, si proto netroufám odhadovat. Doba se změnila a s ní se mění i důvody, proč se lidé chovatelství věnují.“

Na závěr...

Když jsem za Václavem Andlou přijížděla, chtěla jsme si především poslechnout vzpomínky člověka, který byl u významné části historie našeho klubu. Nakonec jsem si ale odvezla mnohem víc než jen vyprávění o liniích, typizaci, posuzování nebo speciálních výstavách.

Václavův příběh totiž velmi dobře ukazuje, že chovatelství se nedá měřit jen počtem odchovaných králíků, získanými body nebo

poháry. Za desítkami let strávenými u jednoho plemene jsou také lidé, se kterými člověk cestoval na výstavy, dlouhé debaty, společné úspěchy i neúspěchy, přátelství a obyčejné chvíle, které se v době, kdy je prožíváme, možná nezdají nijak výjimečné. Až s odstupem let zjistíme, že právě na ně vzpomínáme nejraději.

Možná nejsilnější byla chvíle, kdy Václav vyprávěl o svém loučení s aktivním chovatelstvím. Po tolika letech nepřišlo proto, že by ho Vss přestali bavit, ale proto, že mu zdraví už nedovolilo pokračovat. O to větší význam mají jeho zkušenosti dnes. To, co jedna generace chovatelů

desítky let zkoušela, budovala a postupně se učila, nemusí s jejím odchodem zmizet – pokud je další generace ochotná naslouchat.

A právě proto mají podobná setkání smysl. Historie Klubu Vss totiž není jen v ročenkách, výsledkových listinách a starých rodokmenech. Je především v lidech, kteří ji skutečně prožili. A dokud máme možnost si k nim sednout, poslouchat jejich vzpomínky a jejich zkušenosti zaznamenat, měli bychom toho využít.

Václave, děkuji Ti za otevřenost, humor i čas, který si mi věnoval. A především znovu děkuji za všechny roky, které jste věnoval Vss a našemu klubu. Vaše poslední rada mladým chovatelům přitom možná vystihuje celý váš chovatelský život nejlépe: **vydržet, mít plemeno rád a mít kolem sebe dobré lidi.**

Protože králíci se v chovu střídají. Poháry časem zapadnou prachem. Ale to, co člověk díky chovatelství prožije a koho při něm potká, mu zůstává.